

Eskebjergvej 14 (Hundstrup gl. sogn)

Foto/tekst (HJ og IR)

Type ejendom/navn: "Galtelykkestedet" Landbrugsejendom.

Matr.nr. 1b

Ejerlav: Hundstrup by

(11 alm. vurd. 1956 – ha15 - ejendomsværdi kr37,000)

Foto 2023

Luftfoto 1939

Historiske oplysninger:

Denne ejendom har været fæsteejendom langt tilbage i tiden.

Ca år 1700 er Hans Jensen fæstebonde på ejendommen

Peter Jørgensen Buch år 1733 fæster.

Jørgen Pilegård Hansen 1808 fæster.

Rasmus Andersen (Degn) 1831 fæster.

Hans Rasmussen 1866 fæster.

Rasmus Wilhelm Hansen frikøber ejendommen og får skøde år 1915.

Einar Haugård 1927 skøde.

Petra og Niels Jørgen Andersen har skøde på ejendommen fra år 1933

Petra Marie Andersen

Petra var født den 1. dec. 1903 i et træskomagerhjem, men barndomshjemmet fra 10-alderen var en lille ejendom i Hasmark ved Sønderø på Nordfyn. I 1926 blev hun gift med Niels Jørgen Andersen og parret flyttede ind på en ejendom på 13 tdr. land i Ny Stenderup. I 1933 købte de en gammel skovfogedbolig på 15 tdr. Land i Eskebjerg ved Hundstrup på Sydfyn. Petra er død den 29. januar 1986.

Ordret afskrift af erindringer, skrevet af Petra Marie Andersen år 1987:

Min far hed Niels Jørgensen og var fra en meget gammel gård i Farstrup på 50 tdr. land. Han arbejdede sit korte liv på at blive ejer af den. Min mor Marie Andersen, var fra Fjællebro, Særslev Sogn og datter af en omvandrende stenhugger – trug – ledpæle – gravsten osv. med et lille landbrug derhjemme. De var begge to født år 1879 og interesserede i sogneanliggenderne, min mor skrev til blade og skrev vers og sange. De blev gift 25. juli 1902. men havde da allerede en søn født 1901. Min far ville helst have været landmand, men blev udlært som klodsmager, altså træskomand, der også lavede bunde. Han fik ved sit giftemål af sin far 1200 kr. og byggede hus med værksted, men kunne ikke få forretningen til at gå – ikke få pengene ind. I 1910 eller 1913 købte han et fæstehus fra Hofmangave, beliggende i Hasmark, Sønderø. Far var glad, men mor græd, da vi flyttede ind, for stuerne var forfaldne.

Vi børn, min ældste bror Johannes, jeg selv, min søster Anna født i 1906 og Elga født i 1910, desuden kom der en bror og en søster mere.

Huset i Hasmark mindes jeg som mit barndomshjem. Det var meget gammelt bindingsværk, firlænget med dobbelt port, hvor den gammeldags fjællevojn stod. Gårdspladsen var med toppede brosten og en træpumpe midt i samt en åben rendesten fra bryggersudløb. Taget nåede omtrent til en alen fra jorden, og på en bestemt tagrytter sad en ugle og kiggede ned. Haven var en stor græsplads. Far holdt den med le, og der var et par store træer med "møske æbler". Af blomster var mest pinse og påskeliljer og gækker samt en del sommerblomster, særlig resedaer og en syrenhæk og så en stor "ævltofte" med store Gravensten æbletræer. Deraf lavede mor æblemøst.

Som fortalt græd mor, da vi flyttede ind – det kan jeg ikke glemme. Et stykke væg i køkkenet var faldet ud i bryggerset – og der var langt fra propert nogen steder, men min far var en dygtig altmuligmand, og ved fælles hjælp blev det hurtigt bedre.

Der var kun en pæn stue med små vinduer. Mor havde hvide blondergardiner og en grøn, køn gammeldags sofa, et fyrretræsbord og seks stole, der eksisterer endnu. Så var der en høj, sort drejet blomstersøjle, og det flotteste – en buffet med stort spejl. Der havde mor sit porselæn.

Belysningen var små køkkenlamper og hængelamper til petroleum, i den bedste stue hang en med dobbeltbrænder. Mors potteplanter var mest pelagonier. Vi havde et gammeldags klædeskab til tøj – med skuffer nederst, det blev brugt til linned. Desuden kommodeskuffer. Børnetøj hang i en garderobe lavet af et

trekantet stykke træ, der blev sat højt op i et hjørne nær loftet, så der var plads til huer og hatte ovenover. Under pladen var kroge til tøjet skruet i. Foran hang et broget sirtsforhæng og skoene stod på gulvet under. Legetøjet skulle være i en kasse under bryggerbordet.

Soveværelset var for lille til familien, men der var en stue gennem hele husets længde – kaldet lerrummet. Der fik far lagt bræddegulv og skillerum – det hjalp på husplads. Mor havde rød og hvidstribede hjemmevævede dyner (uldne). Sengene var med halmbund. Min yngste søster blev født der, og da husker jeg brugen af den pænt omlavede "lerstue". Som barn husker jeg tydeligt, at vi fik bad i et stort trækar i bryggerset – også fordi vi hurtigt kom ind i komfurvarmen. Min fars arbejde var, at klippe vores negle. Vi havde fine, men upraktiske hvide, perlevævede bomuldsnatdragter til at knappe fra nakken ned over enden, så hvis vi skulle op og tisse om natten, måtte vi ruske en anden vågen til hjælp. Far spillede dejligt på harmonika, og vi dansede tit en times tid før sengetid kl. 9. Min far ombundede træsko, så mor og mine søskende sled med det hverdagsagtige arbejde. I en krog i køkkenet stod hans "skomagerstol" og en symaskine til læder, så han kunne lappe et slidt overlæder – og han havde meget at bestille.

Jeg var svagelig som barn – alt for tynd og havde lidt lungeturberkulose. Jeg var på Julemærkesanatoriet ved Kolding fjord to gange i 1913 og 1916. Så jeg deltog kun lidt i arbejdet hjemme, men strikkede alle uldne strømper og uldklokker (uldklokker var helst røde, strikket i tern og brugt til underkjoler) og uldtrøjer som vi brugte dengang. Jeg læste og læste og fulgte let med i skolen, selv om jeg forsømte den meget.

Det var en stor belastning for mine forældre, at jeg skulle på sanatorium. Det krævede masser af tøj med syede numre. Og far ville ikke – som anbefalet – gå til sognets hjælpekasse. Far og mor skaffede alt selv undtagen et par snørestøvler. Men dagen før jeg skulle rejse – 10 år var jeg da – så kom naboerne og forærede os støvlerne.

Mit barndomshjem – den gamle gård – er nu nedbrændt. Den var helt i bindingsværk med to skorstene og rygningstræer – rigtig det en københavner ville ønske sig, om han skulle bo på landet i dag, men der skulle unægtelig moderniseres en masse. Gården brændte omkring 1950.

Da jeg var 16 år og havde været lidt i huset forskellige steder blev jeg stuepige, og i 1926 giftede jeg mig. Min mand var bonde med liv og sjæl. Han havde lært sig selv landbrug på Søllestedgård på Lolland. Han var stor og stærk og hans arbejde samt jagt var hans hobby. Han havde sammensparet den mægtige sum af 5000 kr. ved ekstra slid, og med dem flyttede vi ind i en ejendom med 13 tdr. land beliggende i Ny Stenderup, hvor også hans fødehjem lå. Hans far var skomager, men hans forældre døde med kort mellemrum lige efter vi blev gift. De var fire søskende, men de boede spredt og var ikke bønder, så vi så ikke så meget til hinanden.

Vi boede i vores første hjem i otte år og fik to piger. Den første kom 14 måneder efter, vi blev viet. Vi blev gift på min mands 26års fødselsdag i 1926. Min mor, der blev alene allerede som 42årig, holdt vores bryllup.

Det var kun et lille tarveligt stuehus, vi flyttede ind i, men alt var velholdt, og vi begyndte straks at bygge større til stalde osv. Syv år efter i 1923 byttehandlede vi med en stor gård på 51 tdr. land. Det var imidlertid ikke meningen at blive der. Tre måneder efter solgte vi den med fortjeneste og købte en meget gammel skovfogedgård i Galteløkkerne, senere kaldet Eskebjerg. Der lagde vi vores kræfter, og der voksede vores børn op. Vi havde en karl i 1935. Så ventede jeg barn og vi holdt så pige et års tid i 1939, men hun var ikke noget lys. Gården var på 15 tdr. land, men med eng lejet fra Brahetrolleborg, så vi kunne holde 8 – 10 køer og ungvæg. Ejendommen trængte i høj grad til modernisering, og vi ønskede at holde den udvendigt i stil, som den var. Det vil sige bindingsværk i eg, men med lersten, der efterhånden faldt ud, og så blev der muret om med rigtige sten. Kostald og hestestald var nærmest rådne brædder og stolper, så hele indmaden blev væltet. Kornet opbevarede på stuehusloftet, og det måtte vi fortsætte med de første år, men dørene i stuerne kunne knap lukkes, for loftet sank, så lavedes det om, så vi havde et loft over kornladen.

Til bryggerset var der halvdøre og der var gult murstensgulv – kønt, men umuligt at holde pænt. Der var gruekedel, hvor vi fyrede med risknipper og både kogte vasketøj og bryggede øl – varmede badevand osv. Køkkenet var lille, men der var en lille stue hvor vi spiste. Fra køkkenet skulle vi ud igennem gangen, hvor gangdøren var, og derfra ind i den lille stue med maden. Til spisekamret skulle man gennem bryggerset. Fra den lille stue kom vi ind i sovekammeret med god plads til to senge, servante og et mindre møbel med spejl. De af børnene, der skulle i skole (de gik kun hveranden dag om sommeren fra kl. 8 til 3. Om vinteren fra kl. 9 og så var det næsten mørkt før de var hjemme efter 3½ km. gang) – de fik lov at vaske sig i fars og mors soveværelse ved servantestellet – ellers altid i det store kolde bryggers.

Der var, da vi flyttede ind i og i 5-6 år, kun en fordybning ved ydervæggen, hvor vandet fra en gammel vask løb ud gennem et hul ved gulvet. Da det blev almindelig med gas, fik jeg det ca. 1949, og før havde jeg fået nyt emaljeret komfur. Senere fik vi to petroleumsovne i køkken og stue, der brændte døgnet rundt, samt kaminer i de to største stuer. Der var et loftværelse til karl eller pige (min bror, den yngste, var hos os et par år i tredive) det var det første, jeg satte i stand med tapet og maling ved indflytning.

De år, vi havde hjælp, slap jeg for at passe andet ude end have. Jeg syede selv alt tøj til børnene og strikkede trøjer til dem. Jeg lærte dem op, så de også nu - og deres børn igen – selv syede kjoler osv. Pigerne gik med forklæde i skole – gerne med flæser og lommer. Hvert år til udflugt med skolen fik de ny kjole, ellers til eksamen – en stor begivenhed begge dele. Udflugten gik gerne til "Den fynske landsby". Dog kom de ældste klasser til København og Bornholm, for de sidste to – begge drenge – født 1934 og 1940, nåede sig, at de var med.

I den gamle skovfogedgård måtte alle hjælpes ad. Nogle år kørte min mand med mælkevogn. Så var det op meget tidlig for at malke. Om vinteren kørte han træ ud til vejen for Trolleborg gods, og så var det mit job at malke om middag og aften – også at køre de ca. 100 meter op til vejen, da min mand ikke længere selv kørte mejeriture. I årevis også muge ud ved køer, heste og kalve, hvorimod jeg sjældent muggede ud ved grise og søer. Derimod vågede jeg gerne ved en so, der faredede. Det var spændende at se, hvor mange smågrise der kom, og tit har jeg hjulpet, når en gris lå fejl, endog efter at dyrlægen sagde, at der ikke var flere. Med en meget lille spinkel hånd og arm – sæbet ind - var jeg velegnet, og mangen et knus har jeg fået af min store mand, der spændt så til. Omkring 60 årsalderen havde vi nået at få næsten alle moderne bekvemligheder. Vi fik malkemaskine, som en af de første på egnen, fik høstet med mejetærsker, fik badeværelse osv.

Min mand var med i meget forskelligt: Brugsbestyrelse, forsikringskasse, jagtforeningens bestyrelse. Vi koner startede et "komsammen" der holdt i 16 år. Vi gik sammen hver mandag aften fra 7½ tiden til kl. 11 hos hinanden. Værtinden læste højt – vi fik læst en masse romaner. Kaffe med kun to slags brød (lov). Da de ældste efterhånden døde, ebbede det ud, Vi strikkede, syede og hækede.

I 1970 flyttede vi til en villa og allerede i 1973 døde min mand. Jeg bor nu i et nybygget et plans hus – kun 91 kvadratmeter, men helt tæt og moderne.

*Petra Marie og Niels
Jørgen Andersen fo-
tograferet i 1969. De
havde da i 43 år ar-
bejdet sammen om
deres landbrug, som
blev solgt året efter.
Men de fik kun få
år sammen i deres
aftægtsvilla da Niels
Jørgen døde i 1973.*

